

trariaren jarrera: desforestazioa zigortzeko neurriak proposatzen zituen bitartean, petrolioaren erabilpena murriztuko lukeen energi zergaren aurrean, petrolio-enbargoaren mamua erakusten zien Europako estatuei.

- Ehun eta berrogeitamar estatuk Bioaniztasun-Hitzarmena sinatzea arrakasta handia da, nahiz eta EEBBek uko egin.

- Gainpopulazioaren kontrolean akordiorik ez lortzea puntu beltza da.

- Karbono(IV) oxidozko eta beste berotegi-gasen isuriei buruz akordio eragingarririk ez hartzea Gailurraren punturik beltzena da. Kalkulatzen denez, karbono(IV) oxidoen isuriak ahalik eta azkarren %60 murriztu behar dira atmosferan dagoen kontzentrazioa eta klima egonkortzeko.

Ez dirudi beraz, Rio oreka ekologikoaren itsasora eramango gaituen ibaia izango denik.□

IKUSKIZUNAK

BEGOÑA DEL TESO

UDARAKO ERE, ZINEA

Urteetan zehar, uztailen eta abuztuan hala holakoak ziren filmeak iristen zitzaizkigun. Ekoizleek, banatzaileek eta pantailen jabeek oporretan geundela uste zuten. Beraz, hautsez beteriko biltegietatik ateratako zineaz betetzen ziren gure aretoak. Apurka-apurka, uste hori ezabatu egin da takilako dirua konstatzen dutenen buruetatik. Abuztuaren erdian, ia leku guztietako Aste Nagusiak amaitzear zeudelarik, Bilbon, Donostian, Gasteizen eta Iruñean estreinatu zen “Instinto básico”, sexu dotore eta maltzurraz jantzitako filmea, edo hobeto esanda, zeludoidezko lehergailua. Sekulan ikusi ez diren iladak sortu ziren aretoetako atarietan. Zineek arau zorrotzak jarri behar izan zituzten sarre ren legez kanpoko salmenta galerazteko eta nonahi izanda ere, Paul Verhoeven zuzendariaren lanari buruzko hitz aspertuak entzuten zenituen, zein ahopeka, zein ozenki.

Zinearen Historian zehar izandako emakume kriminal guztien islada den Catherine Tramell pertsonaiak —Sharon Stonek antzestuak— iraulikatu egin ditu saio komertzialetan ikusi ohi diren hainbat eta hainbat filmek begirune osoz gorderiko arauak. Emakumezkook, berak gizonezkoei botatzen dizkion amuak geuk jaurtikitzen ikasteko asmoz eta grinaz joanak gara zinera. Gidoia ahula du istorioak baina berdin dio. “Instinto básico” jada ez da filme bat gizarlean sakon erroturiko legenda baizik. Eta hori, udan gertatu zitzaigula. Uda ekaiztsu batean, Donostiako Zinemaldia hurbil genuelarik, zinea ametsetarako, amets debekatuentzako gordeleku eta aterpe bilakatu zen. Udako goiz nabar batean ere, Donostiako Zurriola pasealekuan izan genuen zine-magiaren froga. Julio Medem, “Behiak” en egilea, bere bigarren luzemetraiaren filmaketan ari zen. Bertako lan-taldea, hondartzan etzanda zegoen aktorea, ondoan belaunikaturik zuen zuzendaria... denak ziren artisaunen mundu magiko baten partaide. Une batez, Sharon Stone azpijoko bero eta adimentsuak ahazturik, ordu luzeak eman genituen errodate horri begira. 1992 ditxoso hau pasa orduko, aurrean izango dugun emaitza, udako fantasia baten oparia izango dela ezin da ahaztu. Aurrerantzean ere badaukagu beste ezinbesteko zita. 1993ko urtarrilean, Alex de la Iglesia zinegile ganberroaren “Acción mutante” izango da ikusgai. Bertan, Almodóvar anaiek kontrataturik lan egin duten euskal teknikariak etengabe mintzatzen dira han ikusi duten zeluloide-mirariez. Bazeuden hiru orduko lanaren fruitua ziren planoak. Bazegoen eguneko 750.000 pta. kostatzen zuen kamara arina, “steady cam” izenekoa. Bazegoen ere... gaizki ordaindutako langile-multzoa... Hori guztia gertatu izan zen pantailaren aldeetan udako gau izartsuetan. Bitartean, teatretroak... kalean. □

JALGI ZAITEZTE PLAZETARA

Uda partean “probintzietara” datozen Madrilgo konpainiek hartzen dituzte hiriburuetako antzokiak. Kasu gehienetan, bertako komedianteei kaleak eta plazak besterik ez zaizkie geratzen eta hortik dabilta jira eta biraka, goitik behera. An-

tzerkia Boulevarderaino, Arriagaraino, ospe handiko eraikuntza horretaraino, heltzen da hala.

Aste nagusietan denetik ikusi izan dugu gure karraketan. Arriagak berak hartu zuen sua eta Karraka talde beterano, bizkaitar peto-petoak piztu zuen gezurrezko pospoloa.

Karrakakoak ere, dotore jantzita, Donostiako Hamabostaldi musikala zela medio eta aitzakia, sartu ziren “Tren Rossini” ize-neko FEVEren bagoietan. Hortxe, “L’Italiana d’Argel”en egilearen bitzta goxo eta oparoa birbiztu zuten burla-burlaka.

Alde guztietatik dira etorriak. Jaiez jai dabiltza. Katalunia-koak dira “Circ Perillós”en partaideak. Bilbon eta Donostian aurkeztu zuten “¿Es ese pájaro una roulotte?” lan arriskutsu eta benetan ikusgarria. Komikiari lapurturiko eszena ezinezkoek dago gainezka saioa. Errenteriako hiru teatrero, Donostian lanean... “Trapu zahar”ekoak. Maila handiko hotel bateko terraza hartu zuten eszenatoki. Han zegoen uda-jende guztia *yuppie* eta modernoaren papera, planta eginez. Ez da harritzekoa Sevillako Expon izan duten arrakasta eta Canadako jaialdi baterako deitu izanak.□

MUGI ZAITEZ, HAU MUSIKA DUZU

Donostiako Hamabostaldi musikalean dastatzeko izan genuen Rossiniren “L’italiana d’Argel” operak ederto erakutsi zizkigun mundu horretan gertatzen ari diren aldaketak. Orain arte guganaino iritsi izan diren muntaiak mugiezinak ziren. Ibilgaitzak, aldaezinak. Pèssaron, Bayreuthen, Salzburgon eta beste leku askotan hasi da egoera aldatzen. Operaren gorpuzaren ardura dutenak emakume eta gizon antzerkian adituak, trebatuak dira. Ikusle-entzule garenok bi alde dituen ikuskizunaz gozaten dugu. Istorioak indarra eta abiadura hartzen ditu. Abeslariak ez dira “divo” lodikote ohizkoak, ezta “prima donna” handitzar horiek ere, egiazko komediantek baizik. Ahots paregabea duten antzesleak.

Orain arte geldi-geldirik ihardun izan duen abesbatzak ere mugitzeari ekin dio. Eszenatoki osoa korritzen du martxa eta umoreonez. Iraultza honen erantzukizule bi, Milango “muns-

troa” den Luigi Pizzi eta ondoan, Victoria Eugenia, laguntzaile izan zuen emakume donostiarra: Maribel Belastegi.□

UNIBERTSITATEK DATORREN ARTISTA NAIZ NI

Hasi berria dugun kurtso honetan, antzerkia sartuko da Unibertsitatean, LOGSE legeak hala eskatua, hala eskainia. Horrek iraulketa ikaragarria ekarriko die han-hemenka, Euskal Herrian barrena sakabanaturik dauden teatro-eskolei, Antzerti famatua barne. Tamaina hartu behar “karrera” berriari eta gero, neurri beharrezkoak...□

ISILIK DAGOENEOZ?

Badirudi 92ko festak eta ospakizunak bukatuak, honi eta hari kendutako dirua kontatuz gero eta han eta hemen gordetako sosa inbertitu orduko, Eusko Jaurlaritzak diru-laguntzak eskaparatean jarriko dituela... Hala bedi zeren, egon badaude 18 milioiko zorrak dituzten zori gaiztoko taldeak eta.

Halere, kurioa da askoren isiltasuna. Txanponen iturria berriro ireki omenenez jada ez bide dago Kultur Kezkarik.

Denok dakigu 1.500 milioiko mozketaren atzean zegoena kulturarekiko arrotasun bat, harrokeria iraingarria eta mesprezua zela.

Hori bagenekien askok. Edota asko ginela uste izan genuen batzuek. Hitz egin dezatela lehen hitz-jario polita zutenak bestela penaturik, engainaturik sentituko gara zeharo.□

PASTORALA AITZAKI

Modan daude pastoralak. Bai Iparrean, baita Hegoan ere. “Santa Kruz”, “Etxahun”... Batzuetan gaizki dago aukeratua pertsonaia, “Xalbador” kasu.

Bertsolari iaioa zela nork ukatuko du? Baina bizitza arrunta izan zuen eta eszenatoki gainean hari buruz kontatutakoak ez du ikusgarritasunik. Beste askotan, zaila zaie taulan ger-

tatzen ari dena mugimenduz hornitzea. Baina jendeari, egia esateko, bost axola. Jendea Santa Engrazira erromes gisa doa, eskurtsioa egitera. Giro jator eta euskaldun batean asteburua ematera. Pastoralak dago modan. Autobusak antolatzen dira haraino. Koadrilak Iparraldera joateko biltzen dira. Han begiratu bat bota, tabernara jaitsi edota zelaian etzango dira. Ez da plan txarra... Pastoralak berezkoa duen tonua galtzen ez duen bitartean, jakina. Herrikoia zena denen begi-aurrean dagoena konturatzean... harrotuko ote? Dotoretu bide? Ez bedi horrela gerta!□

ZEANURIN FESTA

Abuztuaren 14 eta 15ean, Zeanuriko herri osoak “Iparragirre hegalaria” antzerki musikalean hartu zuen parte. Hiru orduko saio horretara Euskal Herriko alde guztietatik etarria zen jendea.

Zeanuritarrek ondo baino hobeto egin zuten lana baina ez dut gauza bera esango ofizioz teatroko jendea zen Jose Miguel Elvira eta Gontzal Mendibili buruz. Izugarri txarto mugitu zuten ikuskizuna. Zerbait berri egiteko irrikaz, hankaz gora jarri nahi izan zuten dramaturgia baina kontakizuna ohizko ildotik zihoan, tradizioak markaturiko bidetik aldendu ezinik. Ate askotan joz, kostata, lorturiko 9 milioiak pilatu zituzten orkestan, abesbatzean, jantzi eta *atrezzoan* baina ez zuten lortu bakoitzarentzako lekua eta tonua aurkitzea.

Indarrak ahulduz joan ziren eta bazirudien ez Jose Miguelek, ez Gontzalek, ez zekitela noiz, non, zeintzuk ziren istorio horren gailurrak. Lan on bat eginez gero, Iparragirrek Madril-en lehenengo aldiz “Gernikako Arbola” kantatzen duenean ikuslegoa zutitu egingo zen emozioak hunkituta. Ez zen hala gertatu, emanaldia hotz, aldrebes, baldarra suertatu zelako nahiz eta ponposoa eta dizdiragarria ere zenbait pasartetan. Herriak, emaitza ikusirik, ez zuen bi “profesional” aspertu horien beharrik. Bene-benetan.

Portzierto, soberan zegoen abertzaletasun merkea. Iparragirre eskainitako erretratua libertatearen gudari gisa, “super-

man” bailitzan, komentariarik gabe utziko dut. Hala eta guztiz, polita eskurtsioa, izugarria herritarren ahalegina eta konpondu beharrekoak ikuskizuna gaiztotu zuten anitz gauza.□

OHAR GISA

Badakit telebistaz zer edo zer idatzi beharra nuela baina badirudi kate guztiak oporretan izan direla, hondartzan, mendian ala Bahamas irletan. ETB gaixoa salbu. Etxean geratu da sosik ez duelako eta eskaini digun programazioak 625 lerroak estaltzeko baino ez zuen balio. Inoiz udazkenerako agindutako berrikuntzez mintzatuko gara luzaro eta patxadaz.□